

Nr 110.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1942 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ianspråktagande av vissa anslag till sprängningsarbeten m. m. för oljelagring, m. m.

(1:a avd.)

I propositionen nr 120 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 27 februari 1942, föreslagit riksdagen att dels medgiva, att de å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 å kapitalbudgeten, fonden för förslag till statsverket, anvisade reservationsanslagen (B) till Ytterligare medel till sprängningsarbeten m. m. för oljelagring och till Ytterligare medel till cisternanläggningar för oljelagring må under budgetåret 1941/42 tagas i anspråk oberoende av de för dylika anslag eljest gällande förutsättningarna, dels ock till Sprängningsarbeten m. m. för oljelagring å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 å kapitalbudgeten, fonden för förslag till statsverket, anvisa ett reservationsanslag av 135,000 kronor.

Enligt skrivelse den 4 mars 1941, nr 53, anvisade riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 2 framlagda förslag, å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 såsom kapitalinvesteringar i fonden för förslag till statsverket, bland annat, dels till Ytterligare medel till sprängningsarbeten m. m. för oljelagring ett reservationsanslag (B) av 3,000,000 kronor, dels ock till Ytterligare medel till cisternanläggningar för oljelagring ett reservationsanslag (B) av likaledes 3,000,000 kronor.

Av förenämnda båda anslag hava tillhopa 100,000 kronor disponerats för bestridande av kostnader för vissa förberedande åtgärder för anordnande av oljelagringsanläggningar.

I anledning av förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beslöt Kungl. Maj:t den 23 januari 1942 hemställa till fullmäktige i riksgäldskontoret att från det å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1941/42 under fonden för förslag till statsverket uppförda förskottsanslaget till försvarsberedskapens stärkande i allmänhet (VII. b), till styrelsen, efter rekvisition i mån av behov, utbetala ett belopp av högst 5,900,000 kronor — motsvarande resterande belopp å ovannämnda båda B-anslag — att av styrelsen i samråd

med överbefälhavaren över rikets försvarskrafter och med statens bränslekommission användas till lagringsanläggningar för flytande bränslen.

Föredragande statsrådet har bland annat erinrat, att då rätten att disponera förenämnda båda å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslag (B) om tillhoppa 6,000,000 kronor vore beroende av läget på arbetsmarknaden, desamma — med undantag för ett belopp av 100,000 kronor — hittills icke tagits i anspråk.

Föredragande statsrådet har föreslagit, att för täckande av ifrågavarande utgift från förskottsanslaget lämpligen förenämnda båda reservationsanslag (B) borde disponeras.

Med skrivelse den 30 december 1941 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* överlämnat en till styrelsen ställd skrift från Svenska entreprenadaktiebolaget, däri bolaget hemställt om ersättning med sammanlagt 310,500 kronor för vissa merkostnader, som vållats bolaget vid utförandet av en bomb-säker anläggning för lagring av bensin. Styrelsen har för egen del hemställt om anvisande för ändamålet av 225,000 kronor.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har utförandet av ifrågavarande oljelagringsanläggning för entreprenören, Svenska entreprenadaktiebolaget, medfört en merkostnad av något över 500,000 kronor eller omkring 40 procent av den avtalade entreprenadsumman och därtill kommande ersättning för vissa tilläggsarbeten, tillhoppa avrundat 1,290,000 kronor. Bolaget har begärt ersättning härför av statsverket med 310,500 kronor. Huvuddelen av de i detta belopp ingående merkostnaderna har förorsakats av prisstegringar och arbetenas försening, medan övriga kostnader hänföra sig till vissa tilläggsarbeten, varom formellt avtal ej träffats. Framhållas må, att de merkostnader, som bero på ökade löner, praktiskt taget helt belöpa på tiden efter den för arbetenas färdigställande avtalade tidpunkten.

Staten torde icke hava någon kontraktsenlig skyldighet att ersätta de merkostnader, som betingas av prisstegringen och arbetenas försening. Så torde även vara fallet beträffande kostnaderna för tilläggsarbetena. Bland dessa synes mig dock beloppet å 32,900 kronor intaga en särställning, eftersom det avser en utökning med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens godkännande av lagringsutrymmena.

På sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, torde skäl tala för att entreprenörens framställning i viss utsträckning tillmötesgå. Enligt vad styrelsen upplyst har bolaget i ojämförligt större omfattning än något annat enskilt företag nedlagt ett värdefullt arbete på att utarbeta förslag till nya typer av anläggningar av nu ifrågavarande slag, närmast med sikte på att nedbringa kostnaderna därför. Såsom styrelsen framhåller, har kostnaden för anläggningen, även med inräknande av den av styrelsen ifrågasatta tilläggsersättningen av 235,900 kronor, per kubikmeter lagringsutrymme räknat blivit väsentligt lägre än kostnaden för någon annan oljelagringsanläggning. Sålunda utgör kostnaden i detta fall omkring 60 kronor per kubikmeter, medan motsvarande kostnad för övriga anläggningar i intet fall understigit 100 kronor. Med hänsyn till nu anförda omständigheter och i betraktande av de särskilda svårigheter, som bolaget haft att övervinna och som förorsakat den betydande förseningen av arbetena, anser jag det skäligt, att sta-

ten påtager sig en del av merkostnaderna för anläggningen, och förordar alltså, att viss ersättning utgår till entreprenören utöver den kontrakterade entreprenadsumman.

Vid avvägning av denna ersättning synes, såsom förut antytts, särskild hänsyn böra tagas till förenämnda kostnad å 32,900 kronor, avseende de ökade lagringsutrymmena. Full ersättning härför synes böra utgå. I övrigt böra kostnaderna för tilläggsarbetena icke beaktas i detta sammanhang. Vad merkostnaderna för prisstegringar m. m. beträffar finner jag en ersättning till entreprenören lämpligen böra bestämmas såsom gottgörelse i ett för allt, så avvägd att den, med beaktande jämväl av att staten icke har någon kontraktssenlig skyldighet att tråda emellan, kan anses utgöra en med hänsyn till omständigheterna skälig gottgörelse för de lidna förlusterna. Jag vill dock härvidlag icke sträcka mig lika långt som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

För min del föreslår jag, att bolaget erhåller ersättning med det begärda beloppet av 32,900 kronor för de ökade lagringsutrymmena samt att i övrigt ersättningen bestämmas till hälften av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrkta ersättningsbeloppet å 203,000 kronor för merkostnader på grund av prisstegringar m. m. Ersättningen skulle vid bifall härtill sammanlagt utgöra $(32,900 + 101,500 =)$ 134,400 kronor, vilken summa torde få avrundas till 135,000 kronor.

Möjligen skulle kunna ifrågasättas, huruvida icke ersättningen borde bestridas från förutnämnda anslag å 5,000,000 kronor. Det synes dock vara att förorda, att särskilt anslag anvisas för ändamålet under samma rubrik som det ursprungligen anvisade anslaget, varur bland annat ifrågavarande anläggningsföretag finansierats. Anslaget torde böra uppföras å tilläggsstat till den löpande riksstaten.

Utskottet har intet att erinra mot att förenämnda å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslag (B) tagas i anspråk för beredande av täckning av de utgifter, som i anledning av Kungl. Maj:ts beslut den 23 januari 1942 bestritts från det å förskottsstaten för försvarsväsendet uppförda förskottsanslaget till försvarsberedskapens stärkande i allmänhet.

Utskottet.

Utskottet finner i likhet med föredragande statsrådet skäligt, att Svenska entreprenadaktiebolaget beredes ersättning av statsmedel för vissa merkostnader i samband med utförande på entreprenad av en bombsäker anläggning för lagring av bensin. Mot storleken av det av föredragande statsrådet föreslagna ersättningsbeloppet har utskottet intet att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) medgiva, att de å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 å kapitalbudgeten, fonden för förlag till statsverket, anvisade reservationsanslagen (B) till Ytterligare medel till sprängningsarbeten m. m. för oljelagring och till Ytterligare medel till cisternanläggningar för oljelagring må under budgetåret 1941/42 tagas i anspråk oberoende av de för dylika anslag eljest gällande förutsättningarna;

b) till *Sprängningsarbeten m. m. för oljelagring* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 å kapitalbudgeten, fonden för förlag till statsverket, anvisa ett reservationsanslag av 135,000 kronor.

Stockholm den 12 maj 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 108.